

Latvijas prezidentūra ES padomē 2015

Publicēts: 16.09.2020.

Latvijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē rezultāti (kopsavilkums)

Latvija prezidējošās valsts statusu Eiropas Savienības Padomē ieguva 2015. gada 1. janvārī, pārņemot stafeti no Itālijas. Seši mēneši, vadot ES Padomes darbu, bijis iespēju un arī izaicinājumu laiks.

Iespējas saistījās ar jaunu institucionālo ciklu, kas sākās īsi pirms Latvijas prezidentūras, uzsākot darbu jaunam Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas sastāvam. 2014. gada novembrī ievēlētā Eiropas Komisija uzsāka jaunu priekšlikumu izstrādi, kas tika iesniegti apstiprināšanai Eiropas Savienības likumdevējiem: ES Padomei, ko vada prezidentūra, un Eiropas Parlamentam. Latvijas prezidentūra izmantoja šo iespēju, aktīvi virzot Eiropas Komisijas izstrādātos tiesību aktu priekšlikumus un politikas iniciatīvas. Jaunais institucionālais cikls ļāva arī aizvadītajā gadā apstiprināt piecas stratēģiskās prioritātes Eiropas Savienības darbībā nākamajiem pieciem gadiem.¹, tādējādi virzoties uz mērķtiecīgāku ES darbību.

Galvenie izaicinājumi Latvijas prezidentūrai saistījās ar situāciju drošības jomā Eiropas Savienībā, tās kaimiņos un pasaulē kopumā. Situācija Ukrainā, Eiropas Savienības reakcija uz Krimas aneksiju dominēja visās aizvadītā gada valstu un valdību vadītāju sanāksmēs. Vērā ņemami izaicinājumi starptautiskajai drošībai bija un joprojām pastāv arī citos reģionos, piemēram, Tuvajos Austrumos un Ziemeļāfrikā. Papildus gada sākumā mēs saskārāmies ar jauniem pārbaudījumiem Eiropas Savienības drošībai, kas atklāja ES vājās vietas cīņā pret terorismu.

Pieskaroties Eiropas Savienības iekšpolitiskajām norisēm, laikā, kad Latvija pārņēma ES Padomes vadību no Itālijas, Eiropas Savienības darba kārtībā svarīgu vietu ieņēma sociālekonomiskā situācija Eiropas Savienībā un diskusija par izaugsmes un nodarbinātības veicināšanu. Trauslā izaugsme, kas uzrādīja stagnācijas risku, zemā inflācija, ievērojamie bezdarba rādītāji lika Eiropas Savienībai meklēt izaugsmi veicinošus risinājumus. Šogad ES ekonomiskā situācija ir uzlabojusies, un izaugsme būs gandrīz visās ES dalībvalstīs², lai arī 2008. gada finanšu un ekonomikas krīzes sekas joprojām nav pilnībā pārvarētas.

Kā jau mēs prognozējām pagājušā gada nogalē³, Eiropas Savienība Latvijas prezidēšanas laikā saskārās ar vērā ņemamu migrācijas spiedienu, kas galvenokārt skāra dalībvalstis ES dienvidos. Taču migrācijas plūsmu apmēri izrādījās neparedzēti lieli. Šī gada pirmajos mēnešos ES ieradās vairāk nekā 150 000 patvēruma meklētāju.

Latvijas prezidentūra ES Padomē ir izmantojusi visas tai sniegtās iespējas un panākusi vērā ņemamu virzību izvirzītajās prioritātēs – *Konkurētspējīga Eiropa*, *Digitāla Eiropa* un *Iesaistīta Eiropa* –, vienlaikus spējot nodrošināt tūlītēju un kvalitatīvu reakciju uz izaicinājumiem ES iekšējai drošībai un ES migrācijas un patvēruma politikai.

Latvija nodrošināja ES Padomes ieguldījumu Eiropas Savienības ekonomiskās atlabšanas un izaugsmes politikā, koncentrējoties uz Eiropas Savienības konkurētspējas veicināšanu, digitālā potenciāla izmantošanu ekonomikas izaugsmē, Eiropas Savienības enerģētiskās neatkarības stiprināšanu. Sadarbojoties ar ES Augsto pārstāvi ārējā un drošības politikā, Latvijas prezidentūra ir veicinājusi drošību, ekonomisko un sociālo stabilitāti ES kaimiņu valstīs un plašākā pasaulē.

Tādējādi Latvijas prezidentūra ir sniegusi savu artavu t.s. trio prezidentūras⁴ ietvaros definētā mērķa īstenošanā: „pilnībā pārvarēt ekonomisko un finanšu krīzi, veicināt Savienības izaugsmi, stiprināt Savienības spēju nodrošināt vairāk darbvieta un izmantot digitālās iespējas, aizsargāt pamattiesības un pilnā mērā pildīt savus uzdevumus strauji mainīgajā pasaulē”.

Galvenie rezultāti prioritārajos darbības virzienos

Konkurētspējīga Eiropa

Eiropas Savienības konkurētspēja ir cieši saistīta ar izaugsmi un tādējādi – iedzīvotāju dzīves kvalitāti Eiropas Savienībā. Latvijas prezidentūra veltīja visas pūles, lai radītu un veicinātu maksimāli labvēlīgus apstākļus Eiropas Savienības sociālekonomiskajai attīstībai.

Latvijas prezidentūra radīja priekšnosacījumus papildus investīciju piesaistei Eiropas Savienības tautsaimniecībai. Vienošanās par Eiropas Stratēģisko investīciju fondu paredz izmantot 16 miljardus no Eiropas Savienības budžeta kā garantiju, kas kopā ar Eiropas Investīciju bankas piecu miljardu eiro garantiju ļautu piesaistīt ES ekonomikai līdz pat 315 miljardiem eiro – infrastruktūras attīstībai, pētniecībai, inovācijām un attīstībai, investīcijām izglītībā un apmācībā, veselības aprūpei, informācijas un komunikāciju tehnoloģijām, enerģētikas nozares attīstībai, kā arī mazo un vidējo uzņēmumu atbalstam. Eiropas Stratēģisko investīciju fondam ir potenciāls sniegt ieguldījumu projektos, kas veicina inovācijas un sekmē ES konkurētspēju, jo fonda ietvaros paredzēts atbalstīt projektus, kas iepriekš tikuši atzīti par pārāk riskantiem, lai tiem piešķirtu aizdevumu. Stratēģisko investīciju fonda darbība aptvers visu Eiropas Savienības teritoriju.

Latvijas prezidentūra sniedza ieguldījumu investīciju vides uzlabošanā, stiprinot ES Vienoto tirgu. Latvijas prezidentūra panāca vienošanos par vairākām prioritātēm, kas ļaus pilnvērtīgāk izmantot Vienotā tirgus potenciālu. Tās paredz novērst nepamatotus un nesamērīgus regulatīvos un neregulatīvos šķēršļus, ar ko saskaras ES uzņēmumi, it īpaši mazie un vidējie uzņēmumi; pilnībā ieviest Pakalpojumu direktīvu un uzlabot direktīvā paredzēto paziņošanas procedūru, kas liek informēt citas ES dalībvalstis par izmaiņām prasībās pakalpojumu sniedzējiem; turpmāk ES pakalpojumu politikā akcentēt tos sektorus, kam ir vislielākais potenciāls sekmēt ES konkurētspēju un pārrobežu tirdzniecību (profesionālie un biznesa, būvniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumi); Eiropas Komisijai aktīvāk uzraudzīt Vienoto tirgu regulējošo tiesību aktu ieviešanu un piemērošanu ES dalībvalstīs, u.c.

Latvijas prezidentūra panāca vienošanos par vairākiem tiesību aktu priekšlikumiem, kas paredz atvieglot uzņēmumu pārrobežu darbību Vienotajā tirgū, piemēram, izveidojot modernu un efektīvu pārrobežu maksātspējas procedūru; vienkāršojot un padarot lētāku ES preču zīmju reģistrācijas sistēmu; sekmējot akciju sabiedrību darbības pārredzamību; atvieglot uzņēmumu, īpaši mazo un vidējo, dibināšanu citās ES dalībvalstīs, paredzot uzņēmumu reģistrāciju tiešsaistē; paaugstinot sliekšni maza apmēra prasībām Eiropas pārrobežu prasībās, u.c.

Tāpat prezidentūrā panākta vienošanās par vairākiem tiesību aktiem, no kuru piemērošanas ieguvēji būs patērētāji. Vienošanās par maksājumu pakalpojumiem pasargās iedzīvotājus no ļaunprātīgi un nepareizi veiktiem maksājumu darījumiem, un tādējādi elektroniskie maksājumi kļūs drošāki. Samazināsies komisijas maksa par darījumiem ar bankas karti, ko bankas iekasē no tirgotājiem par katru darījumu un ko tirgotāji iekļauj kopējās preču un pakalpojumu cenās. Savukārt vienošanās par kompleksajiem tūrisma pakalpojumiem, jo īpaši tiešsaistē iegādājamiem, nodrošinās lielāku ceļotāju aizsardzību, piemēram, pienācīgi nesniegta pakalpojuma gadījumā, ārkārtas situācijās, uzņēmuma maksātspējas gadījumā.

Latvijas prezidentūra veicināja transporta sektora ieguldījumu Eiropas Savienības konkurētspējā un ES Vienotā tirgus stiprināšanā. Panāktā vienošanās par Ceturto dzelzceļa tiesību aktu kopumu ir būtiska dzelzceļa tirgus attīstībai un nozares ekonomiskajai izaugsmei. Tā likvidēs virkni šķēršļu Vienotas Eiropas dzelzceļa telpas izveidē, paredzot, piemēram, vienotu, visā Eiropas Savienībā derīgu drošības sertifikātu, ko varēs izmantot dzelzceļa pārvadātāji, kas darbojas vairākās ES valstīs.

Eiropas Savienības konkurētspēju sekmēs prezidentūras paveiktais darbs lauksaimniecības un zivsaimniecības jomā. Latvijas prezidentūra panāca vienošanos par vienotu pieeju dzīvnieku veselības nodrošināšanai, nosakot skaidru tiesisko ietvaru dzīvnieku infekcijas slimību uzraudzībai un kontrolei, tādējādi veicinot sabiedrības veselību un drošu pārtikas apriti. Prezidentūras paveiktais bioloģiskās lauksaimniecības jomā nodrošinās sektora tālāku attīstību, uzlabojot bioloģiskās ražošanas tiesību normas, garantējot godīgu lauksaimnieku un uzņēmēju konkurenci, kā arī vairojot patērētāju uzticēšanos bioloģiskajiem produktiem. Savukārt panāktā vienošanās par pilnīgu zivju izkraušanas pienākumu novērsīs resursu izšķērdēšanu, pārtraucot iepriekšējo zivju izmešanas praksi, kura negatīvi ietekmēja zivju krājumus un jūras vides stāvokli.

Latvijas prezidentūra lika pamatus Eiropas Enerģētikas savienībai, kas vērsta uz ES enerģētiskās neatkarības nostiprināšanu un iezīmē noteiktāku virzību uz kopīgu enerģētikas politiku Eiropas Savienībā. Savienības izveide aizsākās februārī Rīgā līdz ar t.s. Rīgas procesu. Tā paredz skatīt vienkopus piecas savstarpēji saistītas enerģētikas politikas dimensijas (enerģētiskā drošība un

solidaritāte; pilnībā integrēts iekšējais enerģijas tirgus; energoefektivitāte kā līdzeklis enerģijas pieprasījuma ierobežošanai; pāreja uz zemas oglekļa intensitātes ekonomiku; pētniecība, inovācijas un konkurētspēja), tādējādi piešķirot ES enerģētikas politikai jaunu kvalitāti. Latvijas prezidentūrā tika akcentēta nepieciešamība nodrošināt patērētājiem stabilas un pieņemamas enerģijas cenas, lielākas izvēles iespējas enerģijas tirgū, skaidrāku informāciju par enerģijas piegādātājiem. Savukārt investīciju veicināšanas jautājumā prezidentūra akcentēja piekļuvi visiem iespējamajiem finansējuma avotiem un paredzamas investīciju vides nozīmi. Latvijas prezidentūrā tika pieņemti lēmumi par enerģētiskās drošības veicināšanu, piemēram, paredzot lielāku atklātību gāzes piegāžu līgumos, ko ES dalībvalstis vai tajās darbojošās kompānijas slēdz ar trešajām valstīm vai trešo valstu kompānijām.

Latvijas prezidentūra pieņēma būtiskus lēmumus Eiropas Enerģētikas savienības izveidē, veicinot pāreju uz zemas oglekļa intensitātes ekonomiku un tādējādi vairojot ES enerģētisko neatkarību. Latvijas prezidentūra panāca vienošanos par Eiropas Savienības saistībām klimata pārmaiņu samazināšanai pēc 2020. gada, nodrošinot savlaicīgu ES ieguldījumu Parīzes klimata konferences sagatavošanā. Lai stimulētu investīcijas videi draudzīgās tehnoloģijās, energoefektivitātē un atjaunojamo energoresursu izmantošanā, prezidentūra panāca vienošanos par ES Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas tirgus stabilitātes rezerves izveidi un darbību. Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma ir galvenais siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas instruments no lielajām enerģētikas un rūpnieciskās ražošanas iekārtām. Līdz ar to tiks nodrošināts optimāls emisijas kvotu skaits tirgū un, kā prognozēts, emisijas kvotu cena pieaugs.

Latvijas prezidentūra pievērsa uzmanību iekļaujošiem darba tirgiem un darba vietu kvalitātei kā būtiskam priekšnoteikumam ES konkurētspējas stiprināšanai ilgtermiņā. Akcentējām jautājumus, kuriem ekonomikas un finanšu krīzes ietekmē bija pievērsta mazāka uzmanība, proti, darba vietu ilgtspēja un kvalitāte, ienākumu pietiekamība, karjeras iespējas, droša pāreja no vienas darba vietas uz citu. Latvijas prezidentūra akcentēja arī kvalitatīva nacionālā un Eiropas līmeņa sociālā dialoga nozīmi ES konkurētspējas veicināšanā.

Latvijas prezidentūra virzīja iniciatīvas, kas ir vērstas uz taisnīgu attieksmi pret visiem nodokļu maksātājiem ES Vienotajā tirgū. Lai cīnītos pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un agresīvu nodokļu plānošanu, prezidentūra izstrādāja darba plānu ar tūlītējiem, vidēja un ilgtermiņa pasākumiem nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas apkarošanai. Panācām virzību jautājumā par obligātu un automātisku informācijas apmaiņu starp ES dalībvalstīm par t.s. nodokļu nolēmumiem (*tax rulings*), tādējādi stimulējot uzņēmumus maksāt nodokļus tajās valstīs, kur tie veic saimniecisko darbību.

Lai atjaunotu patērētāju un ieguldītāju uzticību finanšu tirgiem, Latvijas prezidentūra veicināja finanšu tirgu stabilitāti, integritāti un godīgumu. Prezidentūra panāca vienošanos par banku strukturālo reformu, kas liegs lielām, sistēmiski nozīmīgām bankām izmantot noguldītāju līdzekļus augsta riska finanšu operācijās; par manipulāciju novēršanu ar etaloniem jeb atsauces cenām finanšu instrumentiem, kas tiek izmantoti, piemēram, nosakot procentu likmi hipotekārajiem aizdevumiem; par ciešāku paralēlā banku sektora (*shadow banking*) uzraudzību.

Latvijas prezidentūrā tika panākta vienošanās par trim Eiropas Savienības ekonomikas politikas prioritātēm – investīciju veicināšana, strukturālo reformu un atbildīgas fiskālās politikas īstenošana –, kā arī uz šīm prioritātēm balstītām individuālām rekomendācijām katrai dalībvalstij, tādējādi noslēdzot ikgadējo Eiropas Savienības ekonomikas politikas koordinācijas ciklu (t.s. Eiropas semestri).

Digitāla Eiropa

Latvijas prezidentūra sniedza ieguldījumu Eiropas digitālās ekonomikas un Digitālā vienotā tirgus potenciāla atraisīšanā, lai sekmētu ES konkurētspēju, ekonomisko izaugsmi un jaunu darba vietu izveidi. Digitālā Vienotā tirgus potenciālais ieguldījums Eiropas Savienības ekonomikai varētu sniegt papildus 415 miljardus eiro⁵ un radīt simtiem tūkstošu jaunu un kvalitatīvu darba vietu. Vienlīdz svarīgs ir bijis Latvijas prezidentūras darbs pie Digitālā vienotā tirgus izveidei būtiskiem tiesību aktu priekšlikumiem telesakaru, kiberdrošības un datu aizsardzības jomā. Galvenais izaicinājums Latvijas prezidentūrai bija rast pareizo līdzsvaru starp patērētāju un nozaru interesēm.

Latvijas prezidentūra virzīja iniciatīvas, kas sekmē drošu un uzticamu digitālo vidi Eiropas Savienībā.

Latvijas prezidentūra panāca vienošanos par datu aizsardzības regulu, kas paaugstinās personas datu aizsardzības līmeni un

palielinās uzņēmējdarbības iespējas Digitālajā vienotajā tirgū. Jauni datu aizsardzības noteikumi personām nodrošinās lielāku kontroli pār saviem datiem, piemēram, indivīdiem būs vieglāk piekļūt saviem datiem, viņi būs informētāki par savu datu apstrādi, kā arī būs tiesības uz personas datu dzēšanu (t.s. tiesības „tikt aizmirstam”) digitālajā vidē. Jauno noteikumu ieviešana sekmēs godīgu konkurenci un to, ka uzņēmumi, jo īpaši mazie un vidējie uzņēmumi, varēs izmantot Digitālā vienotā tirgus sniegtās priekšrocības. ES vienotais datu aizsardzības regulējums būs piemērojams gan Eiropas, gan trešo valstu pakalpojumu sniedzējiem tiešsaistē, tādējādi nodrošinot netraucētu pārrobežu datu apmaiņu. Savukārt pastiprināta dalībvalstu uzraugošo iestāžu sadarbība nodrošinās vienotu noteikumu piemērošanu visās ES dalībvalstīs. Nozīmīgos pārrobežu pārkāpumu gadījumos jaunizveidotais „vienas pieturas” mehānisms nodrošinās sadarbību un kopēju lēmumu pieņemšanu starp dažādām datu aizsardzības iestādēm, paredzot kopējā lēmuma apstiprināšanu tajā iestādē, kas spēs sniegt visefektīvāko datu subjekta aizsardzību.

Prezidentūrā sperts nozīmīgs solis kiberdrošības stiprināšanā. Panāktāpolitiskā vienošanās ar Eiropas Parlamentu par galvenajiem Tīklu un informācijas drošības direktīvas priekšlikuma elementiem pavērs ceļu darba noslēgšanai pie priekšlikuma Luksemburgas prezidentūrā. Direktīva noteiks vienotu ES dalībvalstu uzņēmumu un valsts pārvaldes iestāžu rīcību kiberuzbrukumu gadījumos kritiskajai infrastruktūrai, piemēram, enerģētikas, transporta, banku, dzeramā ūdens un finanšu tirgus infrastruktūrai.

Latvijas prezidentūra ir panākusi vienošanos ar Eiropas Parlamentu par būtisku viesabonēšanas maksu samazināšanu Eiropas Savienībā jau no 2016. gada 30.aprīļa, viesabonēšanas piemaksu pilnīgu atcelšanu no 2017. gada 15. jūnija un pirmajiem kopīgajiem atvērta interneta noteikumiem Eiropas Savienībā.

Latvijas prezidentūra sniedza ieguldījumu Eiropas Digitālā vienotā tirgus veidošanā. Prezidentūras laikā ir identificēti būtiskākie digitālās ekonomikas potenciāla izmantošanas priekšnoteikumi, kā arī prioritāri veicamie pasākumi, lai novērstu šķēršļus pilnībā funkcionējoša Digitālā vienotā tirgus izveidei. ES un dalībvalstu līmenī risināmi tādi digitālās ekonomikas potenciāla izmantošanaibūtiski jautājumi kāātri platjoslas tīkli; digitālo prasmju pilnveidošana; patērētāju uzticības vairošana un kiberdrošības stiprināšana; atbalsts digitālajai pētniecībai, mākoņdatošanai un datu izmantošanai; atbalsts digitāliem jaunizveidotiem uzņēmumiem (*start-ups*) un uzņēmumu digitalizācijai. Prezidentūras vadītajās nozaru padomēs identificētās prioritātes guva atspoguļojumu Eiropas Komisijas publicētajā Digitālā vienotā tirgus stratēģijā Eiropai. Savukārt, lai sniegtu ieguldījumu jūnija Eiropadomes sagatavošanā, Latvijas prezidentūra iesniedza Eiropadomes priekšsēdētājam prezidentūras vadītajās nozaru padomēs izkristalizējušos jautājumus, kas būtu risināmi tuvākā un tālākā nākotnē - atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem un digitāliem jaunizveidotiem uzņēmumiem (*start-ups*); publisko un privāto investīciju infrastruktūrā palielināšana; digitālo prasmju sekmēšana; nepamatotas ģeogrāfiskās bloķēšanas risināšana; autortiesību noteikumu modernizācija, kā arī audiovizuālā regulējuma pārskatīšana.

Skaidru signālu par Digitālā vienotā tirgus nozīmi deva arī 17.-18. jūnijā Rīgā notikusī Digitālā asambleja „Viena Eiropa, viens Digitālais vienotais tirgus”. Jo īpaši tika izcelta, piemēram, digitālo prasmju attīstīšana, drošas un uzticamas digitālās vides veidošana, identificēti iespējamie risinājumi nozīmīgāko šķēršļu Eiropas digitālajai ekonomikai novēršanai, kā arī iespējas un izaicinājumi radošajiem sektoriem.

Latvijas prezidentūras laikā tika likts pamats digitālo aspektu un risinājumu integrēšanai visās politikas jomās un iniciatīvāsPrincipa „digitālie risinājumi vispirms” ieviešana nodrošinās tiesību aktu piemērotību „digitālajam laikmetam”, jo ikviens tiesību akts tiks izstrādāts tā, lai tajā paredzētais spētu efektīvi funkcionēt arī digitālajā vidē. Tādējādi tiks mazināts slogs iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

Tāpat Latvijas prezidentūra virzīja iniciatīvas informācijas un komunikāciju tehnoloģiju radīto iespēju izmantošanai publiskās pārvaldes modernizācijā, panākot vienošanos par „Eiropas valsts pārvaldes iestāžu, uzņēmumu un iedzīvotāju sadarbību risinājumu” programmas darbības turpināšanu līdz 2020. gadam, kas palīdzēs dalībvalstīm modernizēt pārvaldi un sniegt sadarbībspējīgus digitālos pakalpojumus nacionālā un Eiropas līmenī.

Iesaistīta Eiropa

Sadarbojoties ar ES Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos, Latvijas prezidentūra veicināja drošību, ekonomisko

un sociālo stabilitāti Eiropas Savienības kaimiņu valstīs un plašākā pasaulē. Īpašu uzmanību prezidentūra pievērsa attiecībām ar Austrumu partnerības un Centrālāzijas valstīm, kā arī ES sadarbībai ar stratēģiskajiem partneriem tirdzniecības un drošības jomā. Nozīmīgs darbs tika paveikts ES Kopējās drošības un aizsardzības politikas stiprināšanā, izvērtējot jaunus drošības izaicinājumus un sniedzot vadlīnijas turpmākajam darbam.

Latvijas prezidentūras laikā tika pieņemti lēmumi, kas palielinās iekšējo drošību Eiropas Savienībā. Lēmumus izpildījām, balstoties uz trīs rīcības prioritātēm cīņai pret terorismu - iedzīvotāju drošības garantēšana, radikalizācijas novēršana un vērtību aizsardzība, kā arī sadarbība ar starptautiskiem partneriem. Pretterorisma pasākumu identificēšanā un īstenošanā nozīmīgu ieguldījumu sniedza ES valstu tieslietu un iekšlietu ministru apstiprinātais Rīgas kopīgais paziņojums par terorisma draudu novēršanu. Pamatojoties uz 12. februāra Eiropadomes secinājumiem, kā arī Rīgas kopīgo paziņojumu, Latvija savas prezidentūras laikā īpašu uzmanību veltīja tam, lai pilnībā izmantotu iespējas, ko sniedz Šengenas sistēma, pastiprinot un modernizējot ārējo robežu kontroli; apkarotu terorisma un vardarbīgā ekstrēmisma veicinošu saturu internetā; intensīvāk apmainītos ar informāciju starp kompetentajām iestādēm un aģentūrām; kā arī pastiprinātu cīņu pret šaujamo nelikumīgu tirdzniecību. Prezidentūras laikā atjaunojām ES iekšējās drošības stratēģiju 2015.-2020. gadam, par prioritātēm turpmākajam darbam izvirzot cīņu pret terorismu, smago un organizēto noziedzību, kā arī kibernetisko noziedzību. Atjaunotā ES iekšējās drošības stratēģija ļaus visaptverošā un koordinētā veidā reaģēt uz jauniem apdraudējumiem, tostarp hibrīdapdraudējumiem.

Latvijas prezidentūra veicināja izpratni Eiropas Savienībā par jauniem drošības izaicinājumiem, t.sk. hibrīddraudiem, un iespējamām ES atbildēm, t.sk. stratēģisko komunikāciju. Latvijas prezidentūras laikā uzsākts Eiropas Drošības stratēģijas pārskats, sniedzot mandātu ES augstajai pārstāvei ārlietās un drošības politikas jautājumos līdz 2016. gada jūnijam izstrādāt pirmo ES globālo ārpolitikas un drošības politikas stratēģiju. Tāpat prezidentūras laikā tika izstrādāts ES rīcības plāns stratēģiskās komunikācijas jomā, lai pretotos dezinformācijas un propagandas kampaņām, kā arī sniegts mandāts ES Augstajai pārstāvei līdz 2015. gada beigām izstrādāt plašāku kopīgu ES ietvaru hibrīddraudu atvairīšanai. Šie pasākumi veicinās lielāku ES un partnervalstu noturību pret valstisko un bezvalstisko grupējumu īstenotajiem hibrīddraudiem.

Latvijas prezidentūra nodrošināja nekavējošu ES Padomes iesaisti, lai rastu risinājumu migrācijas plūsmu radītā spiediena mazināšanai Vidusjūrā. Tika sniegts ieguldījums ārkārtas Eiropadomes sagatavošanā, kurā tika lemts par tūlītējiem un ilgtermiņa migrācijas krīzes risinājumiem. Latvijas prezidentūras laikā tika pieņemts lēmums par FRONTEX⁶ Aģentūras stiprināšanu, kā arī tika panākta vienošanās par militāras operācijas uzsākšanu Vidusjūrā kontrabandistu tīklu apkarošanai.

Latvijas prezidentūra stiprināja ES dalībvalstu konsulāro sadarbību. Latvijas prezidentūras darba rezultātā ES dalībvalstis vienojās par mehānismu, kā sniegt palīdzību savu valstu pilsoņiem, ja ar viņiem noticis negadījums valstī, kurā nav attiecīgās ES valsts vēstniecības. Vienošanās paredz ES valstu vēstniecību atbalstu citu dalībvalstu iedzīvotājiem ārvalstīs ārkārtas situācijās, piemēram, evakuāciju dabas katastrofu gadījumos.

Rīgā notikušais Austrumu partnerības samits nostiprināja sadarbību ar Austrumu partnerības valstīm – Armēniju, Azerbaidžānu, Baltkrieviju, Gruziju, Moldovu un Ukrainu. Sadarbība tika nostiprinātā tādās jomās kā iekšlietas un tieslietas, drošības un aizsardzības politika, lauksaimniecība, digitālā ekonomika, veselība, tirdzniecība un transports, uzņēmējdarbība, mediji, pilsoniskā sabiedrība, kā arī jauniešu izglītība un nodarbinātība. Eiropas Savienība apstiprināja atbalstu partnervalstīm asociācijas līgumu un šo līgumu brīvās tirdzniecības sadaļu īstenošanā. Rīgas samits sniedza spēcīgu vēstījumu Gruzijai un Ukrainai, ka vīzu liberalizācija ir tuvākā laika jautājums.

Latvijas prezidentūras laikā tika panākta vienošanās par finansiālo atbalstu Ukrainai un tika īstenota vienota Eiropas Savienības nostāja attiecībā uz konfliktu Ukrainas austrumos. ES vienojās par jaunas makrofinansiālās palīdzības (aizdevuma) sniegšanu Ukrainai 1,8 mljrd. eiro apmērā, kas, kopā ar iepriekšējo programmu 1,6 mljrd. eiro apjomā, kas tika piešķirta 2014. gadā un 2015. gada sākumā, ir lielākā finanšu palīdzība, ko ES piešķirusi trešajai valstij. Marta Eiropadomē valstu un valdību vadītāji uzsvēra Minskas vienošanos pilnīgas izpildes tiešu sasaisti ar ierobežojošo pasākumu uzturēšanu pret Krieviju. Pamatojoties uz marta Eiropadomes lēmumu, 22. jūnijā dalībvalstu ārlietu ministri pagarināja 2014. gada jūlijā noteikto ekonomiskās sadarbības ierobežojošo pasākumu darbības termiņu līdz 2016. gada 31. janvārim.

Latvija prezidentūras ietvaros sekmēja ES sadarbību ar Centrālāzijas reģiona valstīm – Kazahstānu, Kirgizstānu, Tadžikistānu, Turkmenistānu un Uzbekistānu. Prezidentūras laikā tika pārskatīta ES-Centrālāzijas stratēģija, kas apliecināja ES un Centrālāzijas

reģiona valstu sadarbības nozīmi, pilnveidojot ES un Centrālāzijas valstu sadarbību tādās nozarēs kā tieslietas, ekonomika, lauksaimniecība, vides aizsardzība, izglītība, zaļo tehnoloģiju attīstība, energoefektivitāte un drošība.

Latvijas prezidentūra konsekventi turpināja īstenot ES paplašināšanās politiku, apliecinot ES atbalstu Rietumbalkānu valstu (Bosnijas un Hercegovinas, Serbijas, Kosovas, Melnkalnes, Maķedonijas⁷, Albānijas), kā arī Turcijas integrācijas ES centieniem. Latvijas prezidentūra spēja panākt vienošanos, lai tiktu atvērtas četras jaunas sarunu sadaļas ES-Melnkalnes pievienošanās sarunās. Latvijas ārlietu ministrs pārstāvēja ES Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikā, vadot ar šīm valstīm Stabilizācijas asociācijas padomes. Prezidentūra sekmēja arī starpparlamentārās dimensijas attīstību starp ES un paplašināšanās valstīm, pārstāvējot ES Padomi ES – Turcijas, ES – Serbijas, ES – Melnkalnes un ES – Islandes parlamentārajās komitejās.

Latvijas prezidentūra nodrošināja ES Padomes ieguldījumu ārējās tirdzniecības attīstībā, lai sekmētu ārējo tirgu atvēršanu un sniegtu jaunas iespējas Eiropas uzņēmējiem. Lielākā uzmanība Latvijas prezidentūras laikā tika veltīta visaptveroša un savstarpēji izdevīga Transatlantiskās tirdzniecības un investīciju partnerības nolīguma sarunām starp ES un ASV. Latvijas prezidentūras laikā notika divas sarunu kārtas, kuru ietvaros pārrunāti būtiski līguma aspekti, t.s. regulatorās sadarbības ietvars, atbalsts mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, enerģētikas jautājumi u.c. Līdz ar sabiedrības interesi par ES – ASV sarunām, ir panākta lielāka atklātība sarunās: ES sarunu mandāts un sarunu dokumenti ir publiski pieejami.

Latvijas prezidentūra nodrošināja ES kā lielākā attīstības palīdzības sniedzēja iesaisti ANO starpvaldību sarunās par jauniem ilgtspējīgās attīstības mērķiem, to finansēšanu un īstenošanu pēc 2015. gada, īpašu uzmanību pievēršot dzimumu līdztiesībai. Latvijas prezidentūra panāca vienotu ES nostāju, kas kalpos par pamatu ES dalībai ANO Trešajā starptautiskajā attīstības finansējuma konferencē š.g. jūlijā Adisabebā (Etiopijā).

[1] Nr. 1 - darba vietas, izaugsme, konkurētspēja; Nr. 2 – sociāli taisnīga ES (nodokļi; sociālā aizsardzība; nodarbinātības un iekļautības veicināšana; attīstīt prasmes un talantus; mūžizglītība); Nr. 3 – Enerģētikas savienība (ES energoneatkarība – diversifikācija, starpsavienojumi; enerģija par pieejamām cenām – taupīt enerģiju; pabeigt iekšējo tirgu; ilgtspējīga enerģija – atjaunojamā enerģija); Nr. 4. – drošība un pamattiesības (veicināt legālo, apkarot nelegālo migrāciju; cīņa pret terorismu, organizēto noziedzību; garantēt pamattiesības un personas datu aizsardzību; spriedumu savstarpēja atzišana ES – tieslietu sadarbība); Nr. 5 – palielināt ES iesaisti globālajā arēnā (ciešāku iekšējo koordināciju ES; īpaši pievērsties kaimiņu reģionam; iesaistīt ASV un citus svarīgus partnerus; stiprināt KDAP – vairāk kopīgu projektu; spēcīgāku aizsardzības industriju).

[2] [Eiropas Komisijas 2015. gada pavasara ekonomikas prognoze](#)

 [Eiropas Komisijas 2015. gada pavasara ekonomikas prognoze](#)

[3] Ārlietu ministra ikgadējais ziņojums par paveikto un iecerēto darbību valsts ārpolitikā un Eiropas Savienības jautājumos.

[4] Itālijas – Latvijas – Luksemburgas prezidentūru sadarbība ES Padomē laika posmā no 2014. gada 1. jūlija līdz 2015. gada 31. decembrim.

[5] Commission Staff Working Document, A Digital Single Market Strategy for Europe - Analysis and Evidence Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions A Digital Single Market Strategy for Europe {COM(2015) 192 final}, 5.lpp.

[6] Eiropas Aģentūra operatīvai sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām.

[7] Bijusī Dienvidslāvijas Republika Maķedonija.

Plašāka informācija pieejama [Latvijas prezidentūras mājas lapā](#)

<https://www.mfa.gov.lv/lv/latvijas-prezidentura-es-padome-2015>